

Riktlinjer för alkoholservering och gårdsförsäljning

Köpings kommun



**KÖPINGS
KOMMUN**

© Köpings kommun

Antagen av:

Social- och arbetsmarknadsnämnden, 2025-05-28, § 55

Inledning

Varje kommun ska ta fram och tillämpa riktlinjer för alkoholservering och gårdsförsäljning. Riktlinjerna ska redogöra för vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter, samt för lokala förhållanden som kommunen tar hänsyn till vid tillståndsprövning.

Social- och arbetsmarknadsnämnden i Köpings kommun har den 28 maj 2025 beslutat att anta dessa riktlinjer. Riktlinjerna gäller tills vidare och revideras vid behov.

Syftet med riktlinjer för alkoholservering och gårdsförsäljning

Det primära syftet med att ha lokala riktlinjer för servering av alkohol och gårdsförsäljning är att den som vill etablera en serveringsverksamhet i kommunen ska på ett överskådligt sätt kunna förutse vad som gäller enligt lagstiftning och enligt kommunal anpassning i Köpings kommun. Syftet är också att skapa förutsättningar för likabehandling av alla ansökningar om serveringstillstånd, provsmakningstillstånd och gårdsförsäljning inom kommunen. Den som söker serveringstillstånd eller tillstånd för gårdsförsäljning ska även känna till vad som förväntas av dem som sökande. Det primära syftet med riktlinjer för gårdsförsäljning är att stödja den lokala besöksnäringen och småskaliga alkoholtillverkare. Riktlinjerna ska säkerställa att gårdsförsäljning sker på ett ansvarsfullt sätt och i enlighet med alkohollagens krav.

Tillämpning av riktlinjer

Riktlinjerna för alkoholförsäljning i Köpings kommun ska inte betraktas som bindande för tillämpningen av alkohollagen i ärenden som rör serveringstillstånd eller gårdsförsäljning. I stället fungerar de som ett förtydligande och en vägledning för kommunens syn på dessa frågor. Vid beslut om avslag eller fastställande av villkor för serveringstillstånd eller gårdsförsäljning kommer kommunen att beakta riktlinjerna, men inte enbart förlita sig på dem.

Alkohollagen – en skyddslag

Alkohollagen finns för att begränsa alkoholens skadeverkningar. En utgångspunkt för kommunen är att skyddet för människors hälsa går före företagsekonomiska eller näringspolitiska intressen.

Kommunens mål med riktlinjer för alkoholservering

Målen med riktlinjerna för alkoholservering i Köpings kommun är att de ska:

- Bidra till minskad överkonsumtion av alkohol. Särskilt fokus ska ligga på skyddet mot barn, ungdomar och unga vuxna.
- Bidra till förbättrad folkhälsa.
- Förtydliga sambandet mellan matservering och alkoholservering.
- Säkerställa att de som avser att etablera eller bedriver verksamhet med alkoholservering får ett professionellt och tydligt bemötande från kommunen.
- Verka för flera alkoholfria ungdomsmiljöer och ungdomsarrangemang.

Innehåll

Inledning	3
Syftet med riktlinjer för alkoholservering och gårdsförsäljning	3
Tillämpning av riktlinjer	3
Alkohollagen – en skyddslag	4
Ansökan och handläggning	7
Skriftlig ansökan	7
Prövningsavgift	7
Handläggningstider vid ansökan	7
Kommunens informationsskyldighet med mera	8
Remissyttrande	9
Olägenheter på grund av serveringsställets belägenheter eller andra skäl	10
Kommunens tillsynsverksamhet	10
Tillsynsavgifter	12
Riktlinjer vid servering	14
Serveringstider	14
Ordning och nykterhet	15
Uteserveringar	16
Gemensamt serveringsutrymme	16
Villkor vid meddelande av serveringstillstånd	17
Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap	18
Cateringverksamhet	19
Kryddning av snaps	20
Provsmakning	20
Etiska överväganden vid servering	22
Riktlinjer vid gårdsförsäljning	23
Rättsregel	23
Ansökan och handläggning	23
Remissyttrande	24
Egenkontroll och uppgiftslämnande	24
Krav på försäljningsstället	24
Anmälan om förändringar	24
Tillsyn och uppföljning	24
Försäljningstider	25
Prissättning av alkoholdrycker och besöksarrangemang	25

Information om skadeverkningar.....	25
Avgifter.....	25
Straffansvar och överklagande.....	26

Ansökan och handläggning

Skriftlig ansökan

Ansökan om serveringstillstånd görs skriftligt till kommunen där serveringsstället är beläget. Serveringstillstånd som avser servering i inrikes trafik på fartyg, luftfartyg eller järnvägståg (trafikservering), meddelas dock av den kommun där det företag som vill bedriva serveringen har sitt säte, eller där den person som vill bedriva serveringen har sin hemvist. Har företaget inte säte inom landet eller personen inte hemvist inom landet, meddelas tillstånd av Stockholms kommun.

Prövningsavgift

Alkohollagen medger för kommunerna att ta ut avgift för prövningsärenden gällande serveringstillstånd. Bilagt till dessa riktlinjer finns en förteckning på de aktuella avgifterna i Köpings kommun. Ingen ansökan anses fullständig innan prövningsavgiften är betald.

Handläggningstider vid ansökan

Rättsregel

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har inkommit till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Riktlinjer

Ärenden enligt alkohollagen ska handläggas snabbt, smidigt och rättssäkert. Handläggningstiden skiljer sig oftast beroende på vilken typ av tillstånd ärendet gäller. Generellt kan man säga att stadigvarande tillstånd och tillstånd som gäller servering till allmänheten kräver en mer omfattande prövning än tillfälliga tillstånd och tillstånd till slutna sällskap. Det är viktigt att observera att handläggningstiden räknas från och med det datum då en fullständig ansökan lämnas in till kommunen.

Med hjälp av uppföljning i det ärendehanteringssystem som administrerar serveringstillstånd har kommunen tagit fram genomsnittliga handläggningstider för ärenden enligt alkohollagen. Handläggningstiden är i normalfallet:

- 5-7 veckor för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten
- 4-6 veckor för stadigvarande serveringstillstånd till slutet sällskap
- 4-6 veckor för tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten
- 4-6 veckor för provsmakningstillstånd

- 3-5 veckor för permanent utvidgning av serveringstillstånd
- 1 vecka för tillfälligt serveringstillstånd för slutet sällskap
- 1 vecka för stadigvarande utvidgning av serveringstillstånd som ej gäller uteservering eller serveringstid
- 1 vecka för tillfällig utvidgning av serveringstillstånd som ej gäller uteservering

Rutin vid anmälningsärenden

Vissa typer av tillstånd kräver endast att sökande eller tillståndshavare gör en anmälan till kommunen, exempelvis kryddning av egen snaps, anmälan av godkänd lokal för catering till slutet sällskap, anmälan av serveringsansvarig personal. Anmälningar görs via kommunens e-tjänst för serveringstillstånd. I regel gäller anmälan från och med den dagen den nått kommunen. Som tillståndshavare eller sökande får du alltid en bekräftelse på att din anmälan lämnats in till kommunen.

Kommunens informationsskyldighet med mera

Rättsregel

Enligt 8 kap 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

Riktlinjer

Information om vads om gäller för servering av alkohol i Köpings kommun går att hitta på kommunens webbplats. Dessutom är kommunens Alkoholhandläggare tillgänglig för information och rådfrågning via telefon, e-post och på kontoret, måndag – fredag under kontorstid.

Utbildning

För att tillståndshavare i kommunen ska ges möjligheter att ha en så väl utbildad personal som möjligt när det gäller servering, samarbetar kommunen med Länsstyrelsen i arbetet med ansvarsfull alkoholservering. Ansvarsfull alkoholservering är en utbildning som riktar sig till personal som handhar alkohol i sin yrkesutövning. Syftet med utbildningen är att öka personalens förståelse för alkoholens påverkan på kroppen.

Köpings kommun erbjuder även kommunens krögare att få besök av kommunens Alkoholhandläggare för kortare information till exempelvis nyanställd personal.

Alkohol- och drogpolicy

Köpings kommun anser att det är viktigt att personal och gäster kan känna sig trygga på restauranger i kommunen. Kommunen uppmuntrar tillståndshavare till att ha en genomtänkt alkohol- och drogpolicy på serveringsstället. I det arbetet kan kommunen vara en resurs och ett stöd. Köpings kommun ställer dock inga krav på att en sådan finns.

Restaurangråd

Köpings kommun samordnar ett restaurangråd för samtliga tillståndshavare i de tre kommunerna Arboga, Kungsör och Köping. Restaurangrådet träffas två gånger per år och är ett forum för kommunerna att delge tillståndshavare information. Rådet är också en möjlighet att utbyta erfarenheter och diskutera gemensamma förhållningssätt i de tre kommunerna.

Kunskapsprov

Den som söker serveringstillstånd måste ha kunskaper i svensk alkohollagstiftning. Sökande ska därför avlägga ett kunskapsprov hos kommunen. Kunskapsprovet är framtaget av Folkhälsomyndigheten men administreras hos kommunen. För att kunna genomföra ett kunskapsprov måste en ansökan om serveringstillstånd finnas hos kommunen. Varje ansökan medger tre försök att klara provet. Därefter måste en ny ansökan lämnas in.

Vem som ska avlägga provet avgörs av vilken företagsform som verksamheten ska drivas i. Grundprincipen är att personer med betydande inflytande i rörelsen ska avlägga kunskapsprov. Det kan därför ställas krav på att fler än en person ska avlägga godkänt kunskapsprov. I Köpings kommun ingår det första kunskapsprovet i ansökningsavgiften. Prov nummer två och tre debiteras enligt fastställd taxa.

Remissyttrande

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 11 § alkohollagen ska kommunen hämta in Polismyndighetens yttrande vid en prövning av ett stadigvarande serveringstillstånd, såväl till allmänheten som till ett slutet sällskap. Kommunen ska också hämta in Polismyndighetens yttrande vid en prövning av tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten, om det inte rör sig om ett litet arrangemang. Enligt 8 kapitlet 16 § ska också de lokaler som används för stadigvarande servering vara brandsäkra. Brandsäkerheten kan också vara något som kommunen behöver beakta när den prövar en ansökan om tillfälligt serveringstillstånd.

Riktlinjer

Köpings kommun remitterar i regel alltid Polismyndigheten vid ansökningsärenden för serveringstillstånd. Andra myndigheter som remitteras är Kronofogden, Skatteverket och Miljökontoret. Om sökande innehar eller har haft serveringstillstånd i någon annan kommun remitteras i regel även den kommunen.

Remisserna avser att ge svar på huruvida det föreligger hinder när det gäller sökandes vandel eller serveringsställets utformning eller belägenhet.

Särskild vikt läggs vid Polismyndighetens och Miljökontorets yttranden.

Kommunen remitterar i regel inte Räddningstjänsten för yttrande om brandskydd. Det är sökandes ansvar att se till så att intyg om godkännande ur brandskyddssynpunkt lämnas in till kommunen.

Olägenheter på grund av serveringsställets belägenheter eller andra skäl

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller medföra särskild risk för människors hälsa. Kommunerna bör i sina riktlinjer ange vilka kriterier de tillämpar vid bedömningen, för att det ska bli tydligare för dem som ansöker om serveringstillstånd. Kommunen måste dock alltid bedöma samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Riktlinjer

Vid varje prövning av nytt serveringstillstånd eller vid varje väsentlig utökning av befintligt serveringstillstånd ska kommunen beakta risken för olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller särskild risk för människors hälsa. Kommunen fäster stor vikt vid Polismyndighetens och Miljökontorets yttranden. Polismyndigheten yttrar sig särskild angående ordningsfrågor vid och i anslutning till serveringsstället. Miljökontoret yttrar sig särskilt angående störning för boende eller andra berörda på grund av den tänkta serveringsverksamheten.

I Köpings kommun beaktas särskilt områden där ungdomar vistas eller samlas, såsom skolor, ungdomsgårdar eller idrottsanläggningar, som känsliga ur alkoholsynpunkt. Detta utifrån tanken att alla barn och ungdomar ska ha möjlighet till en uppväxt utan alkohol. Andra områden där kommunen kan vara restriktiva med serveringstillstånd är miljöer där redan etablerade missbruksproblem eller brottsrelaterade problem konstaterats, samt miljöer där buller eller andra störningar från serveringsverksamhet kan medföra risker för uppkomst av alkoholrelaterade olägenheter. Serveringsställets inriktning (nöjeskrog, renodlad matrestaurang, pub, målgrupp m.m.) är en faktor av särskild betydelse vid bedömningen av eventuella olägenheter.

Kommunens tillsynsverksamhet

Rättsregel

Kommunens tillsynsansvar för områdena servering av alkoholdrycker och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kapitlet 2 och 3 § alkohollagen.

Riktlinjer

Köpings kommun utför tillsyn av serveringsställen enligt alkohollagen. Tillsynen sker systematiskt och på ett sådant sätt att alkoholpolitiska olägenheter undviks samt till skydd för folkhälsan. Tillsynen kan rendera i administrativa ingripanden från kommunens sida, men är i grunden till för att stödja näringsidkarna i kommunen så att de kan driva sin verksamhet i enlighet med de regler som gäller enligt lagar och förordningar. Det är även av stor vikt för kommunen att se till att det råder rättvisa konkurrensförhållanden för de näringsidkare som vill driva verksamhet i kommunen.

I Köpings kommun tillämpas tillsynen när det gäller serveringstillstånd på ett sådant sätt att de ställen som säljer mest alkohol, och därmed också betalar mest tillsynsavgift, ska få den mest frekventa tillsynen.

Förutom de inplanerade tillsynerna genomför kommunen också påkallade tillsyner. Tillsynerna är i regel alltid oanmälda men inte dolda. Dold tillsyn kan dock förekomma.

Kommunen har ett gemensamt tillsynsansvar med Polismyndigheten när det gäller tillsyn enligt alkohollagen. Kommunen strävar efter att utöva tillsynen i samverkan med andra myndigheter i så stor utsträckning som det går.

Tillsyn enligt alkohollagen sker på två sätt. Dels genom så kallad inre tillsyn och dels genom så kallad yttre tillsyn.

Inre tillsyn

Kommunens inre tillsyn av verksamheten sker för att se till att de förutsättningar, när det gäller personlig och ekonomisk lämplighet för tillståndshavare, fortfarande gäller. Den inre tillsynen är rent administrativ och genomförs med hjälp av remisser och förfrågningar till andra myndigheter. Exempelvis skickas förfrågningar till Skatteverket, Kronofogden, Polismyndigheten och Bolagsverket. Tillståndshavarna lämnar även in en restaurangrapport där de redovisar inköp och försäljning av alkoholdrycker. Inre tillsyn av tillståndshavare sker vid minst två tillfällen per år och serveringsställe.

Yttre tillsyn

Den yttre tillsynen innebär besök på serveringsstället. Denna tillsyn sker i syfte att kontrollera att tillståndshavaren sköter serveringen i enlighet med alkohollagens regler. Den yttre tillsynen omfattar även kontroll av ordningsläget utanför serveringsstället. Den yttre tillsynen samordnas i regel alltid med Polismyndigheten. I största möjliga mål samverkar kommunen även med Skatteverket, Kronofogden och Räddningstjänsten eller andra berörda myndigheter. Yttre tillsyn sker i regel alltid oanmält och kan äga rum närsomhelst under serveringsställets öppettider.

Köpings kommun upprättar varje år en särskild tillsynsplan för tillsynen av serveringsställen med tillstånd.

Tillsynsavgifter

Rättsregel

Kommunen har enligt 8 kapitlet 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för tillsyn av den som har provsmaknings- eller serveringstillstånd. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (2017:725).

Riktlinjer

Kommunen tar ut en avgift för att täcka kostnaderna för tillsyn. I Köping är det de restauranger där tillsynsbehovet är som störst, som också får betala de högsta tillsynsavgifterna. Utgångsvärdet för beräkning av tillsynsavgiften är prisbasbeloppet som räknas om varje år. År 2021 är prisbasbeloppet 48 600 kronor. För att beräkna tillsynsavgiften placeras restaurangens alkoholomsättning in i intervall. Varje intervall har ett indextal som ökar med alkoholomsättningen. Prisbasbeloppet multipliceras med indextalet och man får ett tal som i sin tur multipliceras med procentsatsen för alkoholomsättningen på serveringsstället, resultatet utgör tillsynsavgiften.

Indexberäkning

Nedan förklaras indelningen av intervaller för alkoholomsättningen samt indexberäkning.

Alkoholomsättning	Index
0 - 200 000	0,6
200 001 - 400 000	0,7
400 001 - 600 000	0,8
600 001 - 800 000	0,9
800 001 - 1 000 000	1,0
1 000 001 - 2 000 000	1,1
2 000 001 - 3 000 000	1,3
3 000 001 - 4 000 000	1,5
4 000 001 - 5 000 000	1,7
5 000 001 - 6 000 000	1,9
6 000 001 - 7 000 000	2,1
7 000 001 - 8 000 000	2,3
8 000 001 - 9 000 000	2,5
9 000 001 -	2,7

Räkneexempel

En restaurang har en totalomsättning på 500 000 kronor och en alkoholomsättning på 70 000 kronor, vad blir tillsynsavgiften?

Enligt tabellen får restaurangen ett index på 0,6 för alkoholomsättningen 70 000 kr. Indexvärdet (0,6) multipliceras därefter med prisbasbeloppet som är 47 600 kr (år 2021) kronor, detta ger resultatet 28 560 kronor.

Alkoholomsättningens del av totalomsättningen är 14 procent ($70\,000/500\,000=0,14$).

14 procent av 28 560 kronor är 3 998 kronor, vilket utgör tillsynsavgiften. Avgiften är dock aldrig lägre än 3 000 kronor eller högre än 35 000 kronor.

Det betalar tillståndshavare för

I tillsynsavgiften ingår den tillsyn som görs av kommunen. Utöver detta så tillkommer service till krögare, rådgivning, utbildning i Ansvarsfull Alkoholservering, administration, arkivering och diarietföring, samverkan med andra myndigheter och kommuner, intern utbildning, löner, lokaler och andra kostnader knutna till verksamheten.

Riktlinjer vid servering

Serveringstider

Rättsregel

Bestämmelsen i 8 kapitlet 19 § alkohollagen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. Bestämmelsen om serveringstider är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken, och social hänsyn ska därför gå före affärsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn. Att en konkurrerande restaurang redan har fått längre serveringstid behöver därför inte motivera bifall till en annan ansökan. När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska man beakta om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller om den kan innebära särskild risk för människors hälsa. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska alltså stå i förgrunden när kommunen prövar sena serveringstider.

Riktlinjer

En restaurangs öppethållningstid har betydelse för boende i serveringsställets närhet och för polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet. Frågan är central såväl ur folkhälsoperspektiv som ur alkoholpolitiskt perspektiv. Det finns en koppling mellan alkoholkonsumtion och våldsproblematik.

Normaltiden för serveringstillstånd är mellan klockan 11.00 och klockan 01.00. I Köpings kommun kan man söka tillstånd för öppethållande till klockan 02.00, detta måste dock motiveras särskilt i ansökan. För att erhålla senare öppethållningstid är normaltiden krävs att varken Polismyndigheten eller Miljökontoret avstyrker en sådan ansökan. Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Det bör understrykas att det inte föreligger någon generell rättighet att erhålla serveringstider utanför normaltiden, utan att en individuell prövning alltid ska ske i det enskilda fallet. Remissyttranden från Polismyndigheten och Miljökontoret tillmäts stor betydelse. Kommunen förbehåller sig rätten att medge olika serveringstider till olika serveringsställen beroende på exempelvis serveringsställets inriktning eller belägenhet.

Tillfälliga arrangemang, såsom festivaler eller utomhuskonserter, där servering av alkohol sker under tillfälliga och provisoriska former ska bedömas på samma grunder som stadigvarande tillstånd när det gäller serveringstider.

Kommunen kan tillämpa så kallad provotid vid beslut om utökad serveringstid. Det innebär att serveringsstället under en period får ha den sökta längre öppethållningstiden men att detta beslut kan omprövas av kommunen om det framkommer att beslutet medfört omgivningsstörningar eller ordningsproblematik. Kommunen kan också behäfta beslut om utökad serveringstid med villkor i form av exempelvis antalet ordningsvakter som ska finnas på serveringsstället vid senare

serveringstider. (läs mer om villkor under rubriken ”Villkor vid meddelande av serveringstillstånd” s. 15)

Ordning och nykterhet

Rättsregel

Allmänna bestämmelser om försäljning finns i 3 kapitlet i alkohollagen, och bestämmelser om servering av alkoholdrycker finns i 8 kapitlet. I lagens 1 kapitel 11 § andra stycket står det att försäljning kallas servering om drycken ska förtäras på stället. Bestämmelserna i 3 kapitlet om försäljning är därför tillämpliga även vid servering. 3 kapitlet 5 § och 8 kapitlet 20 § handlar båda om att se till att hålla ordning där man säljer och serverar alkoholdrycker. Enligt 3 kapitlet 5 § ska skador i möjligaste mån förhindras vid försäljning, och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället. Enligt 8 kapitlet 20 § ska personal vid servering se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

Riktlinjer

Köpings kommun utgår från att krögarnas inställning och förhållande till servering av alkoholdrycker är ansvarsfull och präglas av måttfullhet. Tillståndsinnehavare i Köpings kommun bör ha fokus på återhållsamhet vid servering, se till så att skadeverkningar av alkohol ska förhindras samt att kravet på ordning och nykterhet gäller såväl på serveringsställena som i dess direkta närhet. Även annan oordning som inte är direkt orsakad av alkoholförtäring ska undvikas.

Ett sätt att öka kontrollen av ordning på serveringsstället är att anställa ordningsvakter, det finns utrymme för kommunen att ställa krav på serveringsstället att ha ordningsvakter i form av villkor. Andra villkor som kan ställas är exempelvis att inskränka vilka drycker som får serveras, om serveringen ska begränsas vid vissa tidpunkter eller vid särskilda arrangemang.

Köpings kommun anser det inte förenligt med alkohollagens krav på måttfullhet att servera större mängder alkohol vid ett och samma tillfälle till en gäst eller en mindre grupp människor. Servering av alkohol ska ske av serveringspersonal som är anställd av tillståndshavaren och får inte överlåtas till gäster för självservering. Detta innebär att servering av helflaskor spritdryck s.k. ”helrör”, ”ölhinkar”, shotsbrickor och användande av drinkvagnar eller liknande inte är tillåtet.

Det är heller inte tillåtet med tillfälliga prissänkningar på alkoholdrycker s.k. ”happy hour” där drycker med högre alkoholhalt främjas. Om tillståndshavare vill sänka priset tillfälligt på exempelvis spritdrycker så ska även andra drycker (inklusive lättdrycker) och mat sänkas i motsvarande grad.

Mängdrabatter på alkohol är inte tillåtet, vilket innebär att exempelvis en ”stor stark” ska kosta lika mycket oberoende på om gästen köper en eller flera. Priset på spritdrycker ska anges i centiliter. Centiliterpriset ska vara detsamma oavsett mängd eller storlek på shot eller drink.

Uteserveringar

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 14 § första stycket alkohollagen ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme, exempelvis en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället. Kommunen kan vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstider på en uteservering än inomhus. Vid ett beslut om serveringstillstånd kan kommunen även villkora tiderna för när uteserveringen ska vara utrymd. Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen, till exempel dem som bor i närheten av restaurangen. Om kommunen inte har villkorat tillståndet med en särskild utrymningstid för uteserveringen gäller serveringsställets utrymningstid, det vill säga 30 minuter efter den serveringstid som gäller för serveringsstället i övrigt. Se 8 kapitlet 19 § i alkohollagen samt regeringsrättens dom mål nr 7544-07.

Riktlinjer

Det finns riktlinjer i Köpings kommun när det gäller uteserveringars utformning framtagna av Tekniska kontoret. För att få utnyttja en yta som uteservering krävs det tillstånd från markägaren, om det är frågan om offentlig platsmark krävs ett tillstånd från Polismyndigheten.

Enligt alkohollagen gäller samma regler för alkoholservering utomhus som inomhus. Det betyder att uteserveringen ska vara överblickbar för serveringspersonalen så att det enkelt kan kontrolleras vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker samt om olägenheter uppstår.

Eftersom risken för omgivningsstörningar är större på uteservering än vid servering inomhus kan kommunen besluta om olika serveringstider utomhus och inomhus på ett och samma serveringsställe. En individuell prövning görs dock alltid i det enskilda ärendet.

Utrymningstiden för en uteservering är 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Gemensamt serveringsutrymme

Rättsregel

I 8 kapitlet 14 § andra stycket alkohollagen ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Det innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de som ansöker om

gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd. Särskilda villkor kan meddelas i samband med beslutet om tillstånd för ett gemensamt serveringsutrymme.

Riktlinjer

Det finns möjlighet för flera tillståndshavare att tillfälligt eller stadigvarande söka tillstånd för gemensamt serveringsutrymme. En förutsättning är att de som ansöker har ett eget serveringstillstånd. Det är viktigt att känna till att om det uppstår överträdelser mot alkohollagen eller om andra missförhållanden kring det gemensamma serveringsutrymmet uppdagas så kan det tillståndet för det gemensamma serveringsutrymmet återkallas. Om överträdelserna enbart gäller det gemensamma utrymmet påverkas inte det enskilda tillståndshavarnas tillstånd.

Det är möjligt att ansöka om serveringstillstånd och gemensamt serveringstillstånd vid ett och samma tillfälle. Kommunen kommer dock att behandla detta som två olika ansökningar. Handläggningstiden för denna typ av ärenden är 5-7 veckor.

Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

Rättsregel

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Villkoren kan alltså endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas i varje enskilt fall. Kommunen kan däremot i sina riktlinjer beskriva under vilka förutsättningar ett beslut kan komma att villkoras.

Riktlinjer

Köpings kommun använder sig av möjligheten att besluta om villkor i främst följande fall:

- Villkor om ordningsvakter på serveringsstället
- Villkor om att enbart tillåta bordsservering på hela eller delar av serveringsstället
- Villkor om att serveringspersonal måste tjänstgöra på uteservering
- Villkor om spelning av musik på uteservering

Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 2 § alkohollagen kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Riktlinjer

Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten

Tillfälliga tillstånd till allmänheten förekommer oftast i samband med någon form av kulturellt, musikaliskt eller idrottsligt arrangemang. Inte sällan sker serveringen i provisoriska lokaler, till exempel tältarrangemang. Alkoholserveringen bör ingå som en del i arrangemanget och inte utgöra det huvudsakliga syftet.

Köpings kommuns inställning är att idrott och alkohol inte hör ihop. Kommunen värnar också om att bevara alkoholfria miljöer i så stor utsträckning som möjligt i syfte att värna folkhälsan. Kommunen är därför restriktiv vid meddelande av tillstånd till arrangemang där alkoholservering kan utgöra ett onaturligt inslag i miljön samt på idrottsplatser eller i samband med idrottsevenemang eller arrangemang riktade till ungdomar.

Ansökningar om tillfälliga tillstånd till allmänheten prövas i samma ordning som stadigvarande tillstånd. Kravet på sökandes lämplighet är lika stort som på ett stadigvarande tillstånd. Tillredd mat ska tillhandahållas under restaurangliknande former, krav på eget kök i anslutning till serveringen föreligger inte.

Vid bedömningen av eventuella villkor eller serveringstider ska Polismyndighetens och Miljökontorets remissyttranden tillmätas stor betydelse.

Tillfälliga tillstånd ges högst 12 gånger per år eller för en sammanhängande period om maximalt två månader. Om kommunen bedömer verksamheten som permanent eller årligen återkommande krävs ett stadigvarande tillstånd, så kallad säsongsrättighet.

Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap

Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse eller annat innehållsmässigt samband mellan deltagarna, utöver den tillställning som tillståndet söks för. Verksamhet som betraktas som offentlig enligt 2 kap. 3 § Ordningslagen (1993:1617) kan inte meddelas tillstånd till slutet sällskap. Slutna sällskap kan inte bildas på stället och medlemskap ska inte kunna förvärfas i entrén.

Ansökningar om tillfälliga tillstånd till slutet sällskap prövas i samma ordning som stadigvarande tillstånd. Kravet på sökandes lämplighet är lika stort som på ett stadigvarande tillstånd. Tillredd mat ska tillhandahållas under restaurangliknande former, krav på eget kök i anslutning till serveringen föreligger inte.

Vid prövningen av ansökningar av serveringstillstånd till slutet sällskap beaktas särskilt hur medlemskap i det slutna sällskapet förvärfas, om det finns något innehållsmässigt

samband mellan medlemmarna, omfattningen av det slutna sällskapet samt hur annonsering för arrangemanget gått till.

Tillfälliga tillstånd ges högst 12 gånger per år eller för en sammanhängande period om maximalt två månader. Om kommunen bedömer verksamheten som permanent eller årligen återkommande krävs ett stadigvarande tillstånd, så kallad säsongsrättighet.

Undantag från kravet om serveringstillstånd

Serveringstillstånd krävs inte om serveringen:

- avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer
- sker utan vinstintresse och utan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
- äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker

Observera att samtliga kriterier ska vara uppfyllda för att undantag från krav på serveringstillstånd ska gälla.

Cateringverksamhet

Rättsregel

I 8 kapitlet 4 § alkohollagen kan den som bedriver cateringsverksamhet för slutna sällskap meddelas stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen. Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att få stadigvarande serveringstillstånd.

Riktlinjer

Ett stadigvarande serveringstillstånd för slutna sällskap vid cateringverksamhet förutsätter att det ska finnas ett väl utrustat kök för tillredning av mat. På menyn ska det finnas ett varierat utbud av för-, huvud- och efterrätter. Tillståndet gäller i den kommun där tillståndet meddelats. Om verksamhet ska ske i annan kommun måste en ansökan göras i den aktuella kommunen.

För varje tillfälle som tillståndshavaren ska servera mat och alkoholdrycker ska en anmälan på särskild blankett lämnas till kommunen. Tillståndshavaren ska även lämna in ett godkännande från Räddningstjänsten för lokalen. Ett sådant godkännande krävs dock inte om serveringen ska ske i privat bostad.

Kryddning av snaps

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 3 § alkohollagen får den som har ett stadigvarande tillstånd att servera spritdrycker, efter anmälan till kommunen, rätt att krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen.

Riktlinjer

Lagstiftarens avsikt med paragrafen är att den tradition som finns i Sverige med

kryddning av okryddat brännvin som snaps ska kunna bevaras och fortleva på serveringsställen runt om i landet. Verksamheten ska vara i liten skala för servering på det egna serveringsstället. Av den anmälan som ska göras till kommunen ska det framgå vilka kryddor som används, vilken spritdryck som avses och vilken mängd som ska kryddas. Tillståndshavaren redogör också i restaurangrapporteringen till Folkhälsomyndigheten för mängden egenkryddad snaps. Kryddningen ska ske i originalbutelj.

Provsmakning

Rättsregel

I 8 kapitlet 6 § framgår att provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker kan anordnas vid arrangemang riktade till allmänheten under förutsättning att arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska ske. De parthandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som avses erbjudas.

Enligt 8 kapitlet 7 § har den som tillverkar alkoholdrycker från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna. Om sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker vid tillverkningsstället efter särskilt tillstånd för provsmakning.

Riktlinjer

Provsmakning av alkoholdrycker är ett avsteg från alkohollagens krav på matservering i samband med alkoholservering. Vid de olika formerna av provsmakning som kan sökas eller anmälas finns således inget mat- eller kökskrav. Provsmakning avser en mindre mängd alkohol per serveringstillfälle i syfte att skapa en uppfattning om kvalitet och smak, inga hela glas ska serveras vid provsmakning.

Provsmakning kan ske vid tre olika typer av arrangemang:

- En tillståndsinnehavare kan inom ramen för sitt serveringstillstånd på sitt serveringsställe anordna provsmakning av alkoholdrycker. Innan arrangemanget ska en *anmälan* göras till kommunen.
- Partihandlare kan enskilt eller gemensamt ansöka om tillfälligt tillstånd för provsmakning av alkoholdrycker till allmänheten vid tillfälliga arrangemang. Provsmakningen bör vara en del av ett större arrangemang såsom exempelvis mässor för mat och dryck.
- Producenter av alkoholdrycker från råvaror kan på sitt tillverkningsställe ansöka om särskilt tillstånd för provsmakning av de egentillverkade dryckerna.

Etiska överväganden vid servering

Köpings kommun är en plats där människor med olika bakgrunder, förutsättningar och egenskaper lever och verkar. Alla ska känna sig trygga och säkra i offentliga miljöer och i det lokala nöjes- och restauranglivet.

Köpings kommun vill att de krögare som verkar i kommunen delar de etiska grundprinciperna om alla människors lika värde och aktivt arbetar för att alla ska känna sig välkomna på serveringsställen i kommunen. Köpings kommun har tillsammans med restaurangrådet Västra Mälardalen tagit fram gemensamma trivselregler för restauranger med serveringstillstånd. Trivselreglerna gör det tydligt för både krögaren och gästen vad som förväntas av respektive part vid ett restaurangbesök. Trivselreglerna ska finnas tydligt uppsatta på serveringsstället. Kommunen vill att tillståndsinnehavare i kommunen strävar efter att motarbeta alla former av diskriminering. Evenemang av sexistisk karaktär eller som på annat sätt kan uppfattas som stötande utifrån diskrimineringssynpunkt får inte förekomma i samband med alkoholservering.

Erkänt eller lagakraftvunnet diskrimineringsbrott bedöms allvarligt och innebär normalt att serveringstillståndet ifrågasätts.

Riktlinjer vid gårdsförsäljning

Rättsregel

Regeringen bedömer att det är förenligt med EU-rätten att införa en småskalig gårdsförsäljning samtidigt som detaljhandelsmonopolet värnas. En förutsättning är att begränsningar införs i syfte att säkerställa att försäljningen är begränsad och att det är besöket snarare än försäljningen som står i centrum.

Det blir bl.a. krav på tillstånd för gårdsförsäljning och att alkoholdryckerna är egentillverkade. Enbart småskaliga oberoende tillverkare ska få meddelas gårdsförsäljningstillstånd. Gårdsförsäljning ska endast få ske till konsumenter som deltar i ett kunskapshöjande besöksarrangemang som anordnats av tillverkaren.

Tillståndshavaren ska få bedriva gårdsförsäljning från endast ett försäljningsställe. Försäljningen till varje enskild konsument ska inte få överstiga 0,7 liter spritdrycker, tre liter vin, tre liter starköl och tre liter andra jästa alkoholdrycker vid samma besökstillfälle.

De nya reglerna gäller från och med 1 juni 2025 och de nya bestämmelserna om gårdsförsäljning gäller i sex år från ikraftträdandet.

Åldersgränsen för inköp av alkoholdrycker är 20 år. Försäljningstiderna är mellan kl. 10.00 och 20.00 alla veckodagar om inte kommunen beslutar annat. Vid bestämmande av tiden för gårdsförsäljning ska det särskilt beaktas om försäljningen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Om gårdsförsäljning på grund av försäljningsställets belägenhet, besöksarrangemangets utformning eller andra omständigheter kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får gårdsförsäljningstillstånd vägras även om övriga krav enligt denna lag är uppfyllda.

Ansökan och handläggning

Ansökan om gårdsförsäljningstillstånd görs skriftligen till Köpings kommun.

Ansökan ska innehålla egenkontrollprogrammet och övriga uppgifter som behövs för prövningen.

Köpings kommun tar ut en avgift för prövningen av ansökan om gårdsförsäljningstillstånd. Ingen ansökan anses fullständig innan prövningsavgiften är betald.

Enligt 5 § alkoholförordningen ska Köpings kommun fatta beslut i ett ärende om gårdsförsäljningstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har inkommit. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader.

Remissyttrande

Köpings kommun ska inhämta Polismyndighetens yttrande vid prövning av gårdsförsäljningstillstånd. Polismyndigheten ska yttra sig om sökandens allmänna lämplighet för verksamheten och redovisa de omständigheter som ligger till grund för bedömningen.

Krav på tillståndshavaren

Tillståndshavaren ska visa att han eller hon är lämplig att bedriva verksamheten med hänsyn till personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om alkohollagen och anslutande föreskrifter som krävs för att bedriva verksamheten.

Egenkontroll och uppgiftslämnande

Den som bedriver gårdsförsäljning ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och hanteringen i övrigt samt ansvara för att det finns ett lämpligt egenkontrollprogram.

Programmet ska beskriva hur verksamheten säkerställer att lagar och regler följs, inklusive rutiner för ålderskontroll, produktionsvolym, krav på oberoende och användningen av egenodlade druvor.

Krav på försäljningsstället

Gårdsförsäljningstillstånd ska avse ett visst avgränsat utrymme där försäljningen av alkoholdrycker ska ske. Utrymmet ska disponeras av tillståndshavaren.

Flera tillståndshavare får inte utnyttja ett gemensamt utrymme för gårdsförsäljning.

Anmälan om förändringar

Den som har beviljats gårdsförsäljningstillstånd ska anmäla till kommunen när han eller hon avser att påbörja verksamheten, om verksamheten läggs ned eller om avbrott sker i den.

Om verksamheten förändras till sin omfattning eller i något annat hänseende av betydelse för tillsynen ska detta också anmälas, liksom betydande förändringar av ägarförhållandena.

Tillsyn och uppföljning

Kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna för gårdsförsäljning. Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen.

En kommun ska återkalla ett gårdsförsäljningstillstånd om tillståndet inte längre utnyttjas, om förutsättningarna för meddelande av tillståndet inte längre gäller, eller om tillståndshavaren har brutit mot lagen eller villkoren för tillståndet.

Försäljningstider

Gårdsförsäljning får inte bedrivas tidigare än klockan 10.00 och inte pågå längre än till klockan 20.00.

Prissättning av alkoholdrycker och besöksarrangemang

Priset på alkoholdrycker som säljs genom gårdsförsäljning får inte sättas lägre än tillverkningskostnaden samt ett skäligt påslag. Priset på besöksarrangemanget får inte sättas lägre än självkostnaden samt ett skäligt påslag.

Information om skadeverkningar

Tillståndshavaren ansvarar för att information om alkoholens skadeverkningar lämnas i samband med besöksarrangemanget.

Avgifter

Köpings kommun tar ut en avgift för prövningen av ansökan om gårdsförsäljningstillstånd.

Avgiften för prövning av ansökan om gårdsförsäljningstillstånd baseras på 25% av innevarande års prisbasbelopp.

För de som redan har serverings- eller provsmakningstillstånd debiteras 12,5 % av innevarande års prisbasbelopp.

Vid mindre stadigvarande förändringar i verksamheten så som serveringstider, drycker, lokalförändringar debiteras 8% av innevarande års prisbasbelopp.

Vid betydande stadigvarande förändringar i verksamheten så som ändrade bolagsföreträdare debiteras 15% av innevarande års prisbasbelopp.

Den årliga tillsynsavgiften är en fast avgift på 8% av innevarande års prisbasbelopp.

Avgiften utgår från självkostnadsprincipen, det vill säga den ska motsvara det arbete som kommunen lägger ned för att bereda ärendet.

Det betalar tillståndshavare för

I tillsynsavgiften ingår den tillsyn som görs av kommunen. Utöver detta så tillkommer service till tillståndshavare, rådgivning, administration, arkivering och diarieföring, samverkan med andra myndigheter och kommuner, intern utbildning, löner, lokaler och andra kostnader knutna till verksamheten.

Straffansvar och överklagande

Alkohollagens bestämmelser om straffansvar och överklagande ska gälla även för gårdsförsäljning.